

Βρυξέλλες, 2 Ιουλίου 2019
(OR. en)

10167/19

ECOFIN 622
UEM 225
SOC 474
EMPL 363
COMPET 503
EDUC 309
ENV 594
RECH 342
ENER 346
JAI 704
FSTR 125
REGIO 161

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 9938/19 - COM(2019) 514 final

Θέμα: Σύσταση για ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λετονίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λετονίας του 2019

Διαβιβάζεται συνημμένα στις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο Σύστασης του Συμβουλίου, όπως διαμορφώθηκε έπειτα από την εξέταση και την επ' αυτού συμφωνία σε διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου, με βάση την πρόταση COM(2019) 514 final της Επιτροπής.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λετονίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λετονίας του 2019

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

---

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου², η Επιτροπή εξέδωσε και την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Λετονία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπειριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ³ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).
- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, η Λετονία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 4. Ειδικότερα, η εστίαση της σχετικής με τις επενδύσεις οικονομικής πολιτικής στους συγκεκριμένους τομείς και μέτρα για τη βελτίωση των δεξιοτήτων θα συμβάλει στο να ληφθεί υπόψη η πρώτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τις βελτιώσεις της παραγωγικότητας για την επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ, και φορολογικά μέτρα θα συμβάλουν στο να ληφθεί υπόψη η τρίτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.

---

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

³ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Λετονία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Λετονίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018⁴, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Λετονίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Η Λετονία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 15 Απριλίου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητάς της του 2019 στις 17 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.

---

⁴ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 60.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

- (6) Η Λετονία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει βελτίωση του ονομαστικού ισοζυγίου από έλλειμμα 1,0 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,4 % του ΑΕΠ το 2020 και 0,2 % του ΑΕΠ το 2021. Με βάση το εκ νέου υπολογισθέν διαρθρωτικό ισοζύγιο⁶, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος που έχει καθοριστεί σε έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ σε διαρθρωτικούς όρους, προβλέπεται να επιτευχθεί το 2019, λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων που συνδέονται με την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σε 33,1 % του ΑΕΠ μέχρι το 2022. Οι προβλέψεις για αύξηση του ΑΕΠ του προγράμματος σταθερότητας του 2019 είναι ευλογοφανείς. Οι κίνδυνοι για τη δημοσιονομική θέση είναι ισορροπημένοι.

---

⁶ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζομένων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

(7) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στη Λετονία να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της το 2019, λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων που συνδέονται με την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Αυτό συνάδει με μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών⁷ ύψους 4,8 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου της τάξης του 0,2 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, η Λετονία αναμένεται να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της, λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων που συνδέονται με την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση. Ως εκ τούτου, η τρέχουσα αξιολόγηση δείχνει ότι υπάρχει κίνδυνος κάποιας απόκλισης το 2019. Ταυτόχρονα, ο προβλεπόμενος ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δείχνει επί του παρόντος ότι υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση το 2019. Εάν το διαρθρωτικό ισοζύγιο δεν προβλέπεται πλέον να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο λαμβανομένων υπόψη των περιθωρίων που συνδέονται με την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τις οποίες έχει εγκριθεί προσωρινή απόκλιση, κατά τις μελλοντικές αξιολογήσεις μια συνολική αξιολόγηση θα πρέπει να λάβει υπόψη πιθανή απόκλιση από την απαίτηση.

---

⁷ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές δια νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (8) Το 2020, ενόψει του προβλεπόμενου παραγωγικού κενού 1,3 % της Λετονίας, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 3,5 %, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής απαιτήσεων βάσει του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, η Λετονία αναμένεται να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό της στόχο. Ως εκ τούτου, η τρέχουσα αξιολόγηση δείχνει ότι υπάρχει κίνδυνος κάποιας απόκλισης το 2020. Ταυτόχρονα, ο προβλεπόμενος ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δείχνει επί του παρόντος ότι υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από τις απαιτήσεις το 2020. Εάν το διαρθρωτικό ισοζύγιο δεν προβλέπεται πλέον να προσεγγίσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο, στις μελλοντικές αξιολογήσεις μια συνολική αξιολόγηση θα πρέπει να λάβει υπόψη πιθανή απόκλιση από την απαίτηση. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Λετονία πρέπει να είναι έτοιμη να λάβει περαιτέρω μέτρα από το 2019 για να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (9) Τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Λετονίας είναι χαμηλά σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης και περιορίζουν σε κάποιο βαθμό την παροχή δημόσιων υπηρεσιών, ιδίως στους τομείς της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και της κοινωνικής ένταξης. Τα κεφάλαια και τα περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε σχετικά μειωμένη φορολόγηση και το πάγωμα των αξιών που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των φόρων επί της γης και της ιδιοκτησίας θα μειώσει περαιτέρω τα εξ αυτών έσοδα. Ταυτόχρονα, η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας παραμένει υψηλή για τους χαμηλόμισθους σε σχέση με τον μέσο όρο της Ένωσης, παρά το γεγονός ότι έχει μειωθεί. Το ποσοστό της παραοικονομίας φαίνεται να έχει μειωθεί τα τελευταία έτη σύμφωνα με διάφορες εκτιμήσεις. Ωστόσο, το ποσοστό των οικονομικών δραστηριοτήτων που δηλώνονται πλημμελώς είναι υψηλότερο στη Λετονία από ό,τι σε άλλα κράτη της Βαλτικής. Ειδικότερα, η πλημμελής δήλωση μισθών («άδηλη πληρωμή μισθών»), ιδίως στον κατασκευαστικό τομέα, αντιπροσωπεύει σημαντικό μερίδιο της παραοικονομίας.

- (10) Μετά το κλείσιμο της τρίτης μεγαλύτερης τράπεζας λόγω των καταγγελιών για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η Λετονία κατέστησε αυστηρότερες τις κανονιστικές ρυθμίσεις για τους πελάτες που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι. Ως εκ τούτου, οι καταθέσεις μη μόνιμων κατοίκων, οι οποίες αποτελούν την κύρια πηγή κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στη Λετονία, έχουν μειωθεί σημαντικά από τον Μάιο του 2018, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις όσον αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, η Λετονία έχει υποβάλει λεπτομερές σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της στρατηγικής της για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι βασικές προτεραιότητες που απαριθμούνται στο σχέδιο δράσης περιλαμβάνουν την ενίσχυση της εποπτείας με βάση τον κίνδυνο, τη διασφάλιση των απαιτούμενων ανθρώπινων πόρων για τις εποπτικές αρχές και τη διασφάλιση αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών και συνεργασίας μεταξύ των ερευνητικών αρχών και με τον ιδιωτικό τομέα. Θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων αυτών, μόλις αυτά εγκριθούν. Τέλος, πρέπει επίσης να αυξηθεί η ικανότητα των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών.
- (11) Η Λετονία βρίσκεται αντιμέτωπη με προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή διαφόρων από τις αρχές κοινωνικής προστασίας και ένταξης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η εισοδηματική ανισότητα στη Λετονία είναι υψηλή, καθώς η ανακατανομή μέσω του συστήματος φορολογίας και παροχών είναι χαμηλή. Η επάρκεια των κοινωνικών παροχών παραμένει χαμηλή και ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας είναι περιορισμένος. Ο κίνδυνος φτώχειας μεταξύ των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία είναι σχετικά υψηλός και αυξάνεται λόγω του ότι οι παροχές δεν συμβαδίζουν με την αύξηση των μισθών. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού για τους ηλικιωμένους ήταν 49,0 % το 2018 (μέσος όρος της Ένωσης: 18,2 % το 2017) ενώ για τα άτομα με αναπηρία ήταν 40,7 % το 2017 (μέσος όρος της Ένωσης: 29,3 % το 2017). Η κρατική παροχή κοινωνικής ασφάλισης για τα άτομα με αναπηρία και οι ελάχιστες συντάξεις γήρατος δεν έχουν επανεξεταστεί από το 2006. Η μεταρρύθμιση σχετικά με το ελάχιστο εισόδημα, που εξαγγέλθηκε το 2014, δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά τα φτωχότερα νοικοκυριά. Η πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη παραμένει επίσης περιορισμένη. Ως εκ τούτου, απαιτούνται επενδύσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένης της επισιτιστικής και υλικής βοήθειας για τους απόρους. Επιπλέον, απαιτούνται επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών, για τη βελτίωση της πρόσβασης σε παιδική φροντίδα, μακροχρόνια φροντίδα, απασχόληση και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και για την ενοποίηση των υπηρεσιών υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν σοβαρή στέγηση είναι από τα υψηλότερα στην Ευρώπη (15,2% έναντι 4,0 % κατά μέσο όρο στην Ένωση), ενώ η κοινωνική στέγηση σπανίζει. Απαιτούνται επενδύσεις για να βελτιωθεί η παροχή οικονομικά προσιτής στέγησης.

- (12) Ενώ τα συνολικά ποσοστά απασχόλησης είναι υψηλά και αυξάνονται, η απασχόληση σε όρους αριθμού εργαζομένων επηρεάζεται αρνητικά από τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις και τη μετανάστευση στο εξωτερικό. Επιπλέον, η απασχόληση διαφέρει μεταξύ περιφερειών και επιπέδων δεξιοτήτων. Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας με παρωχημένες δεξιότητες αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες. Το χαμηλό επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων σε επίπεδο εργατικού δυναμικού περιορίζει τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών από επιχειρήσεις και τις δυνατότητες καινοτομίας. Η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση και η συμμετοχή των ανέργων σε ενεργητικά μέτρα για την αγορά εργασίας είναι χαμηλότερη σε σχέση με τον μέσο όρο της Ένωσης.
- (13) Το εκπαιδευτικό σύστημα αντιμετωπίζει την πρόκληση της ενοποίησης των πόρων με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας. Ενώ το εκπαιδευτικό σύστημα της Λετονίας εμφανίζει καλές επιδόσεις όσον αφορά τα μαθησιακά αποτελέσματα, η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση εξακολουθεί να εξαρτάται από τον τόπο διαμονής και το είδος σχολείου. Η μεταρρύθμιση των προγραμμάτων σπουδών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με στόχο την ευθυγράμμιση με νέες απαιτήσεις δεξιοτήτων έχει σημειώσει πρόοδο, ενώ σημαντική βελτίωση παρουσιάζει το περιβάλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Ωστόσο, η ελκυστικότητα παραμένει χαμηλή, με ποσοστά εγγραφής και ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων κάτω του μέσου όρου της Ένωσης.
- (14) Η εξασφάλιση της προσφοράς δεξιοτήτων είναι ένας από τους κύριους τομείς στους οποίους η ζήτηση για επενδύσεις παραμένει σημαντική. Η αντιστοίχιση επενδύσεων, μεταξύ άλλων μέσω υποδομών, είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας, καθώς και για την προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως ευκαιριών ευέλικτης αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης. Απαιτούνται επίσης επενδύσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων της βελτίωσης της προβολής και της κάλυψης των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, της ενίσχυσης της λειτουργικότητας του εργατικού δυναμικού, καθώς και της τομεακής και περιφερειακής κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, η ενίσχυση της ικανότητας των κοινωνικών εταίρων είναι σημαντική για την προώθηση δίκαιων συνθηκών εργασίας και την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

- (15) Οι χαμηλές δημόσιες δαπάνες για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και οι επιλογές ανθυγιεινών τρόπων ζωής αποτελούν τους κύριους λόγους για τα πενιχρά αποτελέσματα στον τομέα της υγείας του πληθυσμού. Η πρόσφατη αύξηση της χρηματοδότησης για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αποτελεί απάντηση σε ορισμένους από τους περιορισμούς πρόσβασης που συνδέονται με τα ετήσια όρια παροχών και τους μεγάλους χρόνους αναμονής. Ωστόσο, η δημόσια χρηματοδότηση για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη παραμένει πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Η έγκαιρη και ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι περιορισμένη. Αυτό οδηγεί σε υψηλές ανάγκες ιατρικής περίθαλψης που δεν καλύπτονται σύμφωνα με δήλωση των ίδιων των ατόμων λόγω υψηλών άμεσων πληρωμών από τους ασθενείς, ιδίως για τις ευπαθείς ομάδες, καθώς και λόγω της ανισότητας των ευκαιριών. Οι μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σημειώνουν πρόοδο, αλλά βρίσκονται σε αρχικό στάδιο και θα πρέπει να επιταχυνθούν, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσματικών μέτρων πρόληψης, του εξορθολογισμού του νοσοκομειακού τομέα, της ενίσχυσης της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και της στοχευμένης διαχείρισης της ποιότητας. Επιπλέον, η Λετονία αντιμετωπίζει ελλείψεις εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγείας, ιδίως νοσηλευτών, οι οποίες παρεμποδίζουν την παροχή δημόσιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ενέχουν κινδύνους για την επιτυχία των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της υγείας. Εάν τεθεί σε ισχύ η κατανομή των υπηρεσιών υγείας σε δύο κατηγορίες («πλήρεις» και «ελάχιστες»), τούτο ενδέχεται να περιορίσει περαιτέρω την ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και να οδηγήσει σε βλαβερές συνέπειες για την υγεία. Η αντιστοίχιση επενδύσεων στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών, είναι απαραίτητη για να αυξηθεί η προσβασιμότητα, η οικονομική προσιτότητα και η ποιότητα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ώστε να βελτιωθεί η κατάσταση της υγείας του πληθυσμού και να εξασφαλιστούν υγιέστεροι και μεγαλύτερης διάρκειας επαγγελματικοί βίοι.
- (16) Η Λετονία επενδύει ελάχιστα στην έρευνα και την ανάπτυξη και το επενδυτικό κενό της στον τομέα της καινοτομίας είναι σημαντικό. Το 2017, το ποσοστό των δαπανών για την έρευνα και την ανάπτυξη στη Λετονία ήταν από τα χαμηλότερα στην Ένωση και παρέμεινε σχετικά σταθερό την τελευταία δεκαετία. Επιπλέον, η χρηματοδότηση της έρευνας βασίζεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στα ταμεία της Ένωσης. Ως εκ τούτου, η Λετονία είναι μετρίως καινοτομική χώρα με ορισμένα ισχυρά σημεία, όπως οι υποδομές της στους τομείς των πληροφοριών, των επικοινωνιών και της τεχνολογίας, αλλά οι επιδόσεις της υστερούν στους ανθρώπινους πόρους, τη συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τις επενδύσεις στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας.

- (17) Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά επενδυτικά κενά για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων. Μεταξύ της Ρίγας και των άλλων περιφερειών της Λετονίας εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές οικονομικές διαφορές. Ενώ η Λετονία συνολικά συγκλίνει με την Ένωση, το χάσμα στις οικονομικές επιδόσεις μεταξύ της περιφέρειας της πρωτεύουσας και των άλλων περιφερειών δεν έχει μειωθεί μετά την προσχώρηση της Λετονίας στην Ένωση. Η ανταγωνιστικότητα και η ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων λετονικών περιφερειών, γεγονός που επηρεάζει την εδαφική τους ελκυστικότητα. Οι επενδυτικές ανάγκες θα πρέπει, επομένως, να καλύπτουν σημαντικές περιφερειακές διαφορές όσον αφορά την κινητικότητα και τις ψηφιακές υποδομές, ιδίως τις συνδέσεις του «τελευταίου χιλιομέτρου». Τα κενά στη συνδεσιμότητα με το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών και τις περιφερειακές και παραμεθόριες περιοχές εξακολουθούν να είναι εξαιρετικά έντονα, με αρνητικό αντίκτυπο στις οικονομικές δραστηριότητες και τις εξαγωγές της Λετονίας. Υπάρχουν επίσης επενδυτικά κενά για την ολοκλήρωση του έργου Rail Baltica και των βασικών έργων υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας που αποτελούν μέρος του σχεδίου διασύνδεσης των αγορών ενέργειας της περιοχής της Βαλτικής. Επιπλέον, απαιτούνται επενδύσεις και για την αποδοτική χρήση των πόρων προκειμένου να επιταχυνθεί η ενεργειακή μετάβαση της Λετονίας. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για τη βελτίωση της συνολικής ενεργειακής απόδοσης, ιδίως στους τομείς της κατοικίας και των μεταφορών.
- (18) Η πρόσφατη έκδοση του νόμου για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος αποτελεί θετικό βήμα και ο φορέας της χώρας για την καταπολέμηση της διαφθοράς παρουσιάζει πρόσφατα δυναμική χάρη και στην αποκάλυψη ορισμένων υποθέσεων διαφθοράς σε ανώτερα κλιμάκια. Ωστόσο, εξακολουθεί να θεωρείται ότι η κυβερνητική λήψη αποφάσεων επηρεάζεται από την ευνοιοκρατία και ότι η διαδικασία σύναψης συμβάσεων είναι ευάλωτη στη διαφθορά λόγω της έλλειψης διαφάνειας, ιδίως στους δήμους και τις κρατικές και δημοτικές επιχειρήσεις. Οι τροποποιήσεις στο δίκαιο ανταγωνισμού που τίθενται σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2020 θα περιορίσουν τη δυνατότητα των κρατικών και δημοτικών επιχειρήσεων να επηρεάζουν αρνητικά τον ανταγωνισμό με τις δραστηριότητές τους. Νομοθετικές τροποποιήσεις στο καθεστώς σύγκρουσης συμφερόντων ενδέχεται να οδηγήσουν σε καταχρήσεις. Ο κώδικας δεοντολογίας που εγκρίθηκε πρόσφατα δεν καλύπτει τα πρόσωπα που διορίζονται με πολιτικά κριτήρια.

- (19) Οι δημόσιες υπηρεσίες δεν έχουν προσαρμοστεί στον φθίνοντα και γηράσκοντα πληθυσμό. Λόγω της μείωσης του πληθυσμού και της αστικοποίησης, οι υποδομές και οι δημόσιες υπηρεσίες δεν αξιοποιούνται επαρκώς στις αγροτικές περιοχές. Στη δημόσια διοίκηση, την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης απαιτούνται στρατηγικές για τη διατήρηση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες στις αραιοκατοικημένες και φθίνουσες περιοχές, διασφαλίζοντας παράλληλα μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Πρόσφατα ανακοινώθηκε γενική διοικητική εδαφική μεταρρύθμιση που πρόκειται να εφαρμοστεί έως τον Δεκέμβριο του 2021. Η έγκαιρη εφαρμογή αυτής της μεταρρύθμισης θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση της λογοδοσίας και της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα, ιδίως ενόψει του επιχειρησιακού προγράμματος για τα ταμεία της Ένωσης, το οποίο πρόκειται να εγκριθεί έως το έτος 2020.
- (20) Ο προγραμματισμός των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στη Λετονία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των κονδυλίων αυτών αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των εν λόγω επενδύσεων.
- (21) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Λετονίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Λετονία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Λετονία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (22) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του⁸ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

---

⁸ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λετονία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, το 2020, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 3,5 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ. Να μειώσει τη φορολόγηση των χαμηλών εισοδημάτων, μετατοπίζοντας τη φορολόγηση σε άλλες πηγές, ιδίως κεφάλαιο και ακίνητα, και βελτιώνοντας τη φορολογική συμμόρφωση. Να διασφαλίσει την αποτελεσματική εποπτεία και επιβολή του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
2. Να αντιμετωπίσει τον κοινωνικό αποκλεισμό, ιδίως βελτιώνοντας την επάρκεια των παροχών ελάχιστου εισοδήματος, των κατώτατων συντάξεων γήρατος και της εισοδηματικής στήριξης για τα άτομα με αναπηρία. Να αυξήσει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ιδίως των εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης και των ατόμων που αναζητούν εργασία, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της συμμετοχής στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και στην εκπαίδευση ενηλίκων. Να βελτιώσει την προσβασιμότητα, την ποιότητα και την οικονομική αποδοτικότητα του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην καινοτομία, την παροχή οικονομικά προσιτής στέγασης, τις μεταφορές, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητά τους, την αποδοτική χρήση των πόρων και την ενεργειακή απόδοση, τις ενεργειακές διασυνδέσεις και τις ψηφιακές υποδομές, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.
4. Να ενισχύσει τη λογοδοσία και την αποδοτικότητα του δημόσιου τομέα, ιδίως όσον αφορά τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και τις κρατικές και δημοτικές επιχειρήσεις, καθώς και το καθεστώς σύγκρουσης συμφερόντων.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
